

Reactie internetconsultatie terugvordering fraudeschulden

We steunen het idee van deze initiatiefwet om gemeenten meer beslissingsruimte te geven om de menselijke maat toe te passen bij het terugvorderen van bijstand en het opleggen van boetes. We zien in onze praktijk dat dit nodig is.

Wij willen u het volgende meegeven.

Dit voorstel zal leiden tot verschillen tussen gemeenten. Dit wordt in het voorstel niet als problematisch gezien, omdat dit voor 2013 ook de situatie was. Dat zien we anders.

- Er kunnen aanzienlijke verschillen ontstaan in de positie van bijstandsgerechten in verschillende gemeenten. Er zal een situatie ontstaan dat een bijstandsgerechtigde voor eenzelfde overtreding van de inlichtingenplicht, in de ene gemeente een waarschuwing krijgt en in een andere gemeente een boete en een terugvordering. Dit klemt met de rechtsgelijkheid.
- De verschillen tussen gemeenten zullen zichtbaarder zijn dan voor 2013 het geval was, bijvoorbeeld doordat social media veel prominenter aanwezig zijn in ons dagelijks leven. Verschillen tussen gemeenten zullen tot onbegrip leiden. Beleid en de beleidsvrijheid van gemeenten zullen daardoor vaker ter discussie staan. Dit kan leiden tot de reflex om opnieuw zaken landelijk dicht te regelen, terwijl welbewust voor beleidsvrijheid en daarmee voor verschillen is gekozen;
- Verschillen kunnen verwarrend zijn voor bijstandsgerechtigden. Bijvoorbeeld als zij verhuizen, maar ook als zij informatie halen uit ervaringen binnen vrienden- of familiekring die in een andere gemeente wonen. De gemeente heeft uiteraard tot taak om goed te informeren. Maar als een bijstandsgerechtigde denkt het goed te weten, zal die geen vragen stellen of bijvoorbeeld te website van de eigen gemeente checken.

Het doel om de menselijke maat terug te brengen in het terugvorderingsbeleid, zou wellicht ook bereikt kunnen worden op een manier die tot minder verschillen leidt tussen de positie van bijstandsgerechtigden in de ene en in de andere gemeente. Bijvoorbeeld door een ruimere omschrijving te geven aan de dringende reden om af te zien van terugvordering (art 58 lid 8). Het is nu zo dat er een causaal verband moet zijn tussen de terugvordering en de dringende reden, en dat komt in de praktijk eigenlijk niet voor.

Juridisch:

Volgens de memorie van toelichting wordt met het voorstel *“beoogd de menselijke maat in het terugvorderingsbeleid te doen terugkeren en gemeenten in staat te stellen om van geval tot geval te bezien of het opleggen van een terugvorderingsbesluit, al dan niet in combinatie met een bestuurlijke boete, evenredig is en niet leidt tot onaanvaardbare uitkomsten”*.

Met die doelstelling in gedachten, valt op dat artikel 60 c niet wordt aangepast. Nu blijft het zo dat een schuld die voortkomt uit een situatie waarvoor ooit een boete is opgelegd, niet kan worden opgelost binnen een schuldtraject (de terugvordering wordt opgeschort voor de duur van het schuldtraject, daarna moet de bijstandsgerechtigde blijven aflossen). Alleen de boete kan worden kwijtgescholden (art 18 lid 13) maar de schuld door teveel ontvangen uitkering niet. Deze schuld is vaak het grootste probleem.

Het lijkt ons zeer belangrijk om gemeenten ook hierin meer beleidsruimte te geven, in ieder geval waar het gaat om overtredingen van de inlichtingenplicht waarbij verminderde of normale verwijtbaarheid is vastgesteld.

Over de aanname dat dit wetsvoorstel niets kost:

- Er zijn kosten (formatie) voor het ontwikkelen en laten vaststellen van beleid, mensen trainen om met nieuw beleid om te gaan, e.d. Dit zou gezien kunnen worden als ‘normale

praktijk', gemeenten ontwikkelen tenslotte continu. Het is wel belangrijk om er oog voor te hebben, dat maatwerk structureel meer vergt dan een strak kader waarvan niet afgeweken kan worden. Afweging en argumentatie kosten meer tijd, net als casuïstiekbespreking om binnen de gemeentelijke praktijk een duidelijke lijn te laten ontstaan. Als daar geen oog voor is, zal het voor gemeenten in de praktijk een stuk lastiger zijn om ook echt meer maatwerk toe te passen.

- Het is te verwachten dat het ten opzichte van de huidige situatie vaker gaat voorkomen dat teveel ontvangen uitkering niet wordt teruggevorderd. Dit heeft invloed op de BUIG.
- Het kwijtschelden van vorderingen zorgt voor kosten, omdat tegenover schulden ook opbrengsten worden ingeboekt. Gemeenten met problemen in de begroting zullen moeten kiezen. Nieuwe beleidskeuzes die extra geld kosten, liggen op het moment in veel gemeenten erg moeilijk. Daar gaat ook de invulling onder vallen van de beleidsruimte die deze initiatiefwet biedt. Dit brengt gemeenten in een lastige spagaat tussen urgente financiële problemen en de wens om de menselijke maat meer te hanteren.